

een nieuwe bijt. En is het ijs niet te dik geweest, dan bespeurt ge nog de plaatsen, waar een otter gebroken heeft. Nog een enkele opmerking over de snoeken op de teekening. Ze zijn het resultaat van een vischpartij in Januari, die 's morgens te acht uur reeds begon en 's middags te drie uur eindigde. Het aantal was niet groot, het gewicht viel mee. De achterste was een ferme snoek van 4 à 5 pond, gevangen tusschen geel verdorde bossen riet, lis en dulen, in de zoogenaamde rietzudden. Hij was van hetzelfde fraaie goudkleurige bruin, dat men ook bij de rietvoren aantreft, regelmatig gevlekt, wat waarschijnlijk in verband staat met de geheimzinnige, schaduwvolle diepten, waarin hij leeft en waarin het licht in vlekken doorbreekt. Ook de zeelt, de andere bewoner van deze regionen, heeft het fraaie gebronsde uiterlijk, dat echter, evenals bij den snoek, als ze dood zijn verdwijnt. De beide andere ving ik in een droogmakerij in ondiep, helder water. Beide waren gestreept en veel kleiner dan de achterste. Naar de kleur was het verschil opvallend groot. Ze waren toch van een zilverige blankheid, die vooral bij den kop deed denken aan de metaalkleuren van een makreel. Bij alle drie is te zien, dat de tijd van visschen en vischeten spoedig voorbij zal zijn. De groote hoeveelheid kuit of hom maakt de dieren traag, ze schieten niet meer en ook voor de consumptie zijn ze niet zoo goed meer.

Den Haag.

W. J. D.

ORNITHOLOGISCHE BESCHOUWINGEN BETREFFENDE HET LOOSDRECHTSCH BOSCH OF „PAMPA HOEVE”.

(Vervolg en slot van blz. 545).

WANNEER ik op de morgen- of avondwandeling naar het Loosdrechtsche bosch mijn schreden richtte, om een visite bij den Koekoek te brengen, dan hoorde ik dikwijls van verre uit het bosch den wilewaal zijn korte, fluitende tonen herhalen. Met hem is de lente teruggekeerd en klinkt zijn eenvoudige lied in de zachte lentelucht en in den gouden zonneschijn als een lang verbeid genot, wat is aangebroken. Uit zijn opvallende kleuren van geel en zwart en zijn bijzondere melodie zou men moge besluiten hem spoedig te zullen vinden, maar dit is mij nooit gelukt. Wel wist ik dat hij in den omtrek van den koekoek zijn verblijf hield. Ik hoorde hem gaarne, zijn aanwezigheid was voor mij een genot, maar zijn onverdraagzaam karakter, zooals dit door meer bevoegde hand wordt meegedeeld, grenst aan het uiterste, en ook verlaat hij spoedig die streek waar hij niet rustig wonen kan; om hem dus niet te verjagen, maakte ik het hem maar niet te lastig, in de hoop hem onverwachts te mogen ontdekken, maar; es hat' nicht sollen sein.

Wanneer de zon is ondergegaan en vele vogeltjes, moe van het zingen en het verzorgen der jongen, zich ter ruste hebben begeven, als de avond zijn sluier uitspreidt en een zoel lentewindje de teere bloempjes op hun ranke stengeltjes in slaap wiegt, en daarbij de zilverbleeke maan door de twijgjes gluurt, dan hoort men in het bosch een geheimzinnig geluid; dat den onvermoeiden wandelaar in mijmeringen verdiept, wat die wonderbare ratel toch eigenlijk wel zijn kan.

Zoo ging het mij en misschien velen met mij. Daar wilde ik meer van weten, want nog nooit had ik zoo iets gehoord. Ik ging daartoe met mijn oudsten zoon, als de avond gevallen was, uit, om dezen nachtelijken muzikant te leeren kennen.

Het was ons spoedig bekend, dat hij telkens dezelfde plaats opzocht waar hij zijn tooverfluit bespeelde. Op eenigen afstand konden wij zijn ratelend geluid reeds hooren. 't Klonk zonderling

Onder zijn bedrijvige werkzaamheid gebruikt hij zijn bek als boor, waarmee hij de reeds aan bederf onderhevige schors doet splijten, en hij met zijn kleverige en slangachtige tong de schuilhoudende insecten weet machtig te worden, klimt daarbij steeds opwaarts en in alle richtingen tegen den stam, doch nooit benedenwaarts, zooals de boomklever zulks doet, en

verliest daarbij zijn waakzaamheid geen enkele seconde, wordt hij gestoord, dan gaat hij ijlings onder een hellen schaterlach, waarvan de tonen overeenkomen met de woorden giek-giek-giek op de vlucht. In dit geluid zien sommigen een voorspelling van een op handen zijnde regenbui, in hoeverre zulks waarheid bevat, staat iedereen vrij eens na te gaan, maar mijns inziens heeft hij het vaak mis.

Onderwijl ik voortwandelde en naar de ontwakende voorjaarsstemmen luisterde hoorde ik van tijd tot tijd een helder luid fluiten, met een spoedig daaropvolgende triller. Het is de boomklever, die hier een verlaten spechtenhol inspecteert om tot woonplaats in te richten. Altijd druk naar insecten zoekende, neemt hij weinig of in 't geheel geen notitie van mijn aanwezigheid. Minder talrijk dan deze komt de boomkruiper hier voor, het is een vroolijke, beweegelijke vogel, die in zig-zag of spiraallijnen op de boomen rondklautert; zoodra heeft hij mij in 't oog, of hij zit aan de tegenovergestelde zijde van den stam, wat hij telkens herhaalt als ik mij naast zijn zijde begeef. Eindelijk wordt hij mijn nieuwsgierigheid moede en verdwijnt onder zachte loktoonen in de kruin der boomen.

Aan het eind van de spechtenlaan staat op den hoek een jarenoude beuk, waarin eens een paar koolmeezen hun jongen groot brachten.

Toen ik mij de vrijheid veroorloofde om eens een kijkje daarin te nemen, werd dit niet al te vriendelijk opgenomen. Kwaad over mijn vrijpostigheid vloog de oude koolmees met een blatend en sissend geluid tegen mijn brilleglas, dat was een verrassing waarop ik niet berekend was, maar tevens een waarschuwing om haar met rust te laten.

Het jaar dat daarop volgde werd deze boom door een draaihalzenfamilie bewoond, die ook in dezelfde holte haar kroost trachtte groot te brengen. Maar één der oude vogels werd door baldadige jongens gevangen, wat ik niet kon verhinderen, en kwam na den plotseligen dood in mijn bezit. Ik heb dit voorwerp toen opgezet, hetwelk nu deel uitmaakt van mijn verzameling. Een vogel die destijds ook daar veel aan vervolging blootstond, was de steenuil, die had volgens een boer uit den omtrek veel op zijn kerfstok dat tot zijn vervolging aanleiding had gegeven. Hij was diefachtig en benadeelde hem door kuikentjes te rooven. Voor hem was geen pardon, en zoo kwam ik daardoor in het bezit van een paar jonge steenuiltjes die met de ouden uit het nest verbannen waren, dat zich in een groot hol van een reuzen eik bevond, die met vele andere zware eiken en beuken een kring vormden op een kruispunt van verschillende lanen, hetwelk wij het Uilenplein noemden. Zoo was ik in het bezit van een paar uilenkuikens, die onder allerlei gebaren en grimassen, onder het verdraaien der heldere, gele oogen, die nu weer groot, dan weer klein werden, mij verbaasd aanstaarden. Zij waren bijna niet te verzadigen; ik gaf hun stukjes vleesch in kleine veertjes of haartjes gewikkeld wat voor hun spijsvertering een noodzakelijke behoefte is. Gedurig lieten zij een zacht aanboudend gepiep hooren. Hoe schrander zij er ook uitzagen, waren het toch domme en onverdraaglijke uilskuikens, die ieder oogenblik met elkander in onmin leefden en een hevigen strijd voerden. Ik dacht dat ze in 't volle daglicht waarin ik ze geplaatst had bang voor elkander waren geworden, zoo leelijk waren ze; ik plaatste daarom hen in het schemerdonker, misschien dat dit helpen zou, maar mis, den volgenden morgen lagen beiden met de pooten in elkaars veeren verward zieltoegend op den bodem der kooi, en bliezen kort daarop den laatsten adem uit, één heb ik nog als aandenken in mijn verzameling van opgezette vogels.

De parapluieboom, die aan den zoom staat van het woud, waarop men van uit de »Pampa hoeve« zoo'n heerlijk gezicht heeft, werd voorheen ook door uilen bewoond, die in den omtrek menig spelend of onvoorzichtig veldmuisje hebben weggevangen. Onder dezen fraaien den met zijn forsche takken en dichte kruin, die bij de Hilversummers als parapluieboom nogal bekend is, waaronder men in de schaduw zich kon verkwikken tegen de verzengende zonnestralen, heb ik dikwijls de haarballen, die deze vogels uitspuwen, gevonden, vermengd met andere onverteerbare resten van vogels en muizen. Ook hieruit werden zij verbannen. 't Pleit wel niet voor menschenverstand om deze nuttige vogels zoo te verjagen of uit te roeien;

maar het is verbazend moeilijk zulke menschen van het nut dezer en vele andere vogels te overtuigen.

Ook de fazanten en patrijzen hadden hier geen rustig leven, en werden vaak door het moordend lood in hun vreedzaam leven gestoord. Toch vonden zij een mooie beschutting in den boschrand, welke langs bouwland loopt; van daar klonk vaak het schor geluid kru-ku van den fazanthaan.

De patrijzen konden hier zoo gezellig in troepjes naar voedsel zoekende rondscharrelen, totdat zij door een of ander verschrikt als razende op de vlucht gingen, en geen wonder ook menigmaal heeft een al te vrijmoedige fazant of patrijs, die het bouwland zuiverde van schadelijke insecten zijn leven er bij ingeboet.

De duintjes noemden wij een heuvelachtig grasveld, omringd door sparren- en berken-

Foto J. J. Kok.

De duintjes.

boompjes, en waarvan ook enkele broederlijk vereenigd hier en daar de aantrekkelijkheid verhoogden, de heuveltjes zijn ondermijnd door de vele konijnenholen, waarin het opgejaagde konijntje met zijn vlugge sprongen gauw een schuilplaats weet te vinden, terwijl hier zoo nu en dan ook een ree al grazende en in al zijn dartelheid mij vaak te genieten gaf. Behalve de houtsnippen die hier bij enkele paren vertoefden, zag ik hier ook dikwijls den groene specht zijn maag vullen, en een groote opruiming houden onder de nuttige en vlijtige mieren. Rustiger met een leven vol genietingen hadden het de spelende en in de zon schitterende glazenmakers en wespen die in groot aantal met elkander krijgertje speelden.

Maar, zooals ik reeds in het begin van dit artikel heb meegedeeld, het veelstemmige, welluidende, oor en hart verkwikkende gezang der vele vogels van het Loosdrechtsche bosch, was een der grootste genietingen welke mij het »Gooi« kon schenken.

Doch wat voor een geheimvollen luister in de natuurlijke geluiden ook moge plaats vinden, hetzij het gemurmel der bron, hetzij het kabbelen en ruischen der stroomende rivier, hetzij het suizen van den door den wind bewogen boomen van het woud, hetzij het zoemen der vliegen en gonzen der kevers alléén; de lieflijke tonen der vogels verleenen eerst het genoegen van het ware zielsgenot, waarin wij menschen zoo vaak behoefte gevoelen. En of ook alles, van het sjirpen der sprinkhanen tot het geweldige bruisen der golven en het nog geweldiger rollen van den donder, deel heeft in het duizend en duizendstemmige concert in het groote rijk der natuur, het wonderbare meeslepende genot der muziek ligt alleen in in de kelen der zangvogels. Het Loosdrechtsche bosch zal daarom voor al het genotene als een dankbare herinnering ons bijblijven. Mogen de bewoners der »Pampa Hoeve« dat genot er smaken wat ons in zoo'n ruime mate deelachtig is geworden. Mogen de vogels thans er een rustige woonplaats vinden, die de boomen en planten zuiveren van millioenen en milioenen insecten, die den groei en wasdom belemmeren.

Thans rest mij nog een woord van hartelijken dank voor de welwillende beleefdheid, waardoor de heer Smidt mij in de gelegenheid stelde, verschillende foto's van de besproken boschpartijen ter verduidelijking en verfraaiing van mijn artikel belangeloos af te staan. En doe ik uit naam van belangstellende natuurminnaars een vriendelijk beroep op uwe welwillende beleefdheid, het bosch toegankelijk te stellen aan hen, die door dit schrijven zich aangetrokken voelen, het eens te willen bezichtigen en zich daartoe schriftelijk aanmelden.

In 't prachtig' en mooie Loosdrechtsche bosch
Vol wieglende, en wuivende ranken
Vol vluchtige schaduw en insectengegons
En weemelende vonken op stammenbrons
En pluimige varens en mossendons
Zwol 't hart mij van jubelende klanken.
naar MARIE BODDAERT.

Hilversum.

S. H. JAKMA SZN.

ONZE HOLLANDSCHE NACHTEGAAL.

ET rassche schreden spoedt de winter ten einde. Nog een korte spanne tijds en dan is het er weer, het heerlijke voorjaar, dat alles als met een' tooverslag herschept. Hoe genotvol zijn ze niet, onze eerste zonnige lentedagen, na den grijzen, grauwen wintertijd! Hoe begroeten we met vreugde de stille, kalme voorjaarsavonden, die ons, na een langen tijd van droevig zwijgen, opnieuw onthalen op menig schoon concert van den heerlijksten onzer zangvogels, den Hollandschen nachtegaal.

Wanneer gij dan, lezer, op zoo'n mooien aandachtvollen avond in een stil laantje staat te luisteren naar het slepend lied van dezen koning der zangers, hebt gij dan wel eens getracht u te verdiepen in het bestaan, in het huiselijk leven van dien vorst zonder paleis? Ja, zonder paleis, maar met eene woning van »ongekorven hout«, eene woning, waar hij u van vertelt in zijn zang, waar hij alles vindt, wat voor zijn kleine lichaammje noodig is: voedsel, liefde en warme belangstelling, hem getoond, omdat hij de schoonste zanger is, de meester van al zijne soortgenooten.

Van dit leventje nu, wil ik wat gaan vertellen; het is zoo eenvoudig en toch zoo wonder-